סט: אלו דברים פרק ששי פסחים

אבילת פסחים לא מעכבא. פי' נכי הא' גוונא שיש בידו לתקן עצמו ואינו מתקן לא מעכבא אבל בטמא גמור מעכבא דהוי דומיא דחולה וחקן ולא כפירוש הקונטרס דפי' דהא דכתיב אינש לפי אכלו היינו למצוה דהא לעיל (דף פא.) אוקימנא ליה בעכב ומסיק בכילד טולין (דף עח:) מאיש לפי אכלו דנעי' גברא דחזי לאכילה: **האי** מיחוא חזי ותקוני הוא **דלא** איתקן. הקשה ריב"א ל"כ אמאי אמר ר"א לעיל ערל אינה מל עונש כרת הא מיחוא חזי אינה דלא איתקן וי"ל דשאני התם דמחוסר מעשה נגופו ומשמיענן ליה שלא לאוכלין: **הלכה** כר"ע. הא דלא פריך הלכתא למשיחה מפורש [כפ' ד' מיתות] (סנהדרין) (דף נא:): **וצריכא** דאי אשמעינן בר'. אחרנא יהודה עניד

לריבותא אמאי אינטריך למיפסק בתרוייהו כר"ע דאי אחרי עקיבא הוה ליה לאחרוני הניא דפרק שני הלחם (מנחות דף לו.) גבי מביאי כהן גדול דמסיק התם כלל א"ל עקיבא כו': **אבל** מילה שנכרתו עליה י"ג

בריתות אימא דנידחי.

תימה מה מועיל מה שנכרתו עליה י"ג בריתות הא איכא קרא באפי נפשיה למכשירין כדפי' לעיל ונראה לרשב"א לפרש דאי לאו דפסק רב יהודה כר"ע גבי מילה ה"א דמכילה ליה בכל מקום כר' אליעזר וגבי פסח דפסק כר"ע היינו להמיר מדרבנן שלא יהו מכשירין דוחין שבת אבל גבי מילה דנכרתו עליה י"ג בריתות לא

וכל שאילו ביחיד נדחה בציבור עברי בטומאה וכל מילתא דאיתא בציבור איתא ביחיד וכל מילתא דליתא בציבור ליתא ביחיד ערילות דאי כוליה ציבור ערלים נינהו אמרינן להו קומו מהולו נפשייכו ועבידי פסחא יחיד נמי אמרינן ליה קום מהול ועביד פסחא ואי לא מהיל ועביד (ט) ענוש כרת טומאה דאי כוליה ציבורא טמאין נינהו לא מדינן עלייהו אלא עבדי בטומאה יחיד נמי פטור א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרבא והרי פסח שני דליתיה בציבור ואיתיה ביחיד א"ל שאני התם דהא עבד ליה ציבורא בראשון מיתבי איכול לא יהא ענוש כרת אלא שהיה טהור ושלא היה בדרך רחוקה ערל וטמא שרץ ושאר כל הטמאים מנין ת"ל והאיש מדקא מהדר אטמא שרץ קסבר אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ דאי שוחטין וזורקין על טמא שרץ ל"ל לאהדורי' עליה היינו טהור אלמא אע"ג דלא חזי (כ) חיובא עליה ואע"ג דליתיה בציבור איתיה ביחיד אלא אמר רבא קסבר רבי אליעזר שוחטין וזורקין על טמא שרץ והוא הדין לטמא מת בשביעי שלו הזאה למאי לאכילה (ל) אכילת פסחים לא מעכבא א"ל רב אדא בר אבא לרבא א"כ נמצא פסח נשחט שלא לאוכליו א"ל שלא לאוכליו לחולה ולזקן דלא חזי אבל האי מיחזא חזי תקוני הוא דלא מתקן: כלל אמר ר"ע וכו': (מ) אמר רב יהודה אמר רב (נ) הלכה כר"ע ותנן נמי גבי מילה כי האי גוונא (ס) כלל א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מע"ש אינה דוחה את השבת מילה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת ואמר רב יהודה אמר רב (ע) הלכה כר"ע וצריכא דאי אשמעינן גבי פסח התם (פ) (דהוא מכשירי) מצוה לא דחו שבת משום דלא נכרתו עליה שלש עשרה בריתות אבל מילה דנכרתו עליה שלש עשרה בריתות אימא לידחי ואי אשמעינן מילה התם הוא דמכשירי מצוה לא דחו שבת דליכא כרת אבל פסח דאיכא כרת אימא לידחי צריכא: **מתני' (צ) אימתי מביא חגיגה עמו בזמן שהוא בא בחול בטהרה ובמועט (ק) ובזמן שהוא בא בשבת במרובה ובטומאה אין מביאין עמו חגיגה חגיגה היתה באה מן הצאן מן הבקר מן הכבשים ומן העזים מן הזכרים ומן הנקבות (ר) ונאכלת לשני ימים ולילה אחד: **גמ'** מאי תנא דקתני חגיגה תנא (ש) הרכבתו והבאתו דלא דחי שבת וקתני נמי חגיגה דלא דחיא שבת והכי קאמר אימתי מביאין עמו חגיגה בזמן שהוא בא בחול בטהרה ובמועט א"ר אשי שמע מינה (ת) חגיגת ארבעה עשר עלו

וכל שאילו ביחיד נדחה כו'. והכי פירושא היינו טעמא דר' אליעזר (ט) לא רמיא מיוכא דפסח אטמא מת בשביעי שלו הואיל ולא חזי ואעבל רמיא מיוכא ואע"ג דלא חזי ומשום דלא רמיא מצות הזאה למצות מילה דמצות הזאה כדי לעשות פסח לא רמיא אליבור שהרי מותרין לעשות בטומאה אע"פ שיכולין ליטהר דקסבר רבי אליעזר אין שומטין חזוקין על יחיד טמא שרץ אלא טבל ואף על פי שראוי לערב וכן על טמא מת שחל שביעי שלו להיות בערב הפסח שראוי נמי לערב וטמא שרץ נקט משום דפלוגתא גביה הוא כפ' האשה (לקמן נ:) וכיון דקא סבר אין שומטין וזורקין על היחיד אלא נדחה לשני על כרחין ליבור עושין בטומאה אם ילדו דבל שביחיד נדחה ליבור עושין בטומאה דכתיב) אים אים נדחה ואין ליבור נדחין אלמא לא רמיא מצות הזאה דפסח אליבור ומילתא דליתיה בציבור ליתיה ביחיד דמצות פסח יחיד לכל ישראל נאמרה אבל ערילות דלא נדחה אבל ליבור ולא הותרו לעשות פסח ערלים ואילו כולהו ליבור ערלים אמרי' להו קומו מהולו יחיד נמי אמרינן ליה בחול קום מהול והזאה דליבור (ד) לא אמרי' להו קומו אחר: **יחיד נמי.** לא רמיא חובה עליה להזות וכיון דלא רמיא עליה לא ניתנה שבת לדחות אבלה. אבל אי הוה מכירא ליה דמאן דאמר שומטין וזורקין על טמא שרץ כיון דלא קרינא ביה אים נדחה לא הוה קרינא נמי אין ליבור נידחין למיסרינהו לעשות בטומאה אלא אמרינן להו קומו אחר ומדלמי' הזאה אליבור הוה רמיא נמי אחיד כדי להתירו באכילה ודחיא שבת: **אמר ליה.** התם האי דאיתיה ביחיד משום דעבוד ליבור בראשון הוא ואי לא עבוד ליבור בראשון כגון ריב ליבור זכין דלא הותרה טומאת זיבה לליבור ומיעוטן טמאי מתים אין עושין לא את הראשון ולא את השני: **ערל וטמא שרץ ושאר.** הדומין לו כגון כל טמאי טומאת ערב שרחויין ליתקן וכגון טמא מת שחל שביעי שלו בערב הפסח: **מדקא מיהדר אטמא שרץ.** לאתויי מקרא ימירא שמע מינה סבירא ליה להאי תנא אין שומטין וזורקין על טמא שרץ דאי סבירא ליה שומטין וזורקין עליו למה לי לאהדורי עליה מקרא יתירא לחייביה ממילא הוא עומד בכרת שהרי הוא כטהור גמור שראוי לעשות

פסחו על ידי שלים לשולחו בעזרה דכי פטר קרא מכרת הנך דלא יכלו לעשות פסח פטר אלא ודאי אין שומטין וזורקין עליו סבירא ליה ואפילו הכי מיחייב ליה כרת משום דיכול לעבוד ולתקן משהגיע זמן שחיטה ואף על גב דליבור כי האי גוונא לא אמרינן להו זילו עבדו דכיון דיחיד נדחה ליבור עבדי בטומאה: **אלא אמר רבא.** אי הוה סבירא ליה אין שומטין דמעכבא ליה הזאתו משחיטת פסחו ולאו דחיא שבת לר' אליעזר אע"ג דליתא בליבור אלא קסבר שומטין וזורקין הלכך הזאה למאי אתיא לאכילה דהא לא מיעכבא לה לשחיטה ולזריקה: **אכילת פסחים לא מיעכבא.** והא דכתיב (שמות יב) אים לפי אכלו למצוה: **אם כן.** דטמא מת שחל שביעי שלו בערב הפסח בשבת שומטין וזורקין עליו ואע"פ שאין קופה להזות היום: **נמצא פסח זה נשחט שלא לאוכליו.** ומנן בתירוץ פירקא (לעיל דף פא.) שחטו שלא לאוכליו פסול: **כלל א"ר עקיבא כל מלאכה שאפשר לה לעשותה מערב שבת.** כגון הבאתו מחוץ לתחום וחמיכת יבלתו: **ותנן נמי גבי מילה: וגריכא:** לרב לאשמעינן הלכה כרבי עקיבא בתרוייהו: מילה שלש עשרה בריתות נאמרו בה בתורה שנאמרה לאברהם (בראשית יז): **דליכא כרת.** לבו ביום אם יומל למחר: **מתני' אימתי מביאין עמו חגיגה.** בגמרא בעי מאי תנא לעיל דקתני חגיגה: **עמו.** עם הפסח בארבעה עשר בניסן כדיליף בגמרא: **בזמן שהוא בחול ובטהרה.** דלאף על גב דפסח דמי שבת וטומאה חגיגה לא רמיא (מ) **שבת** (נ): **ובמועט.** שהיה הפסח מועט לאכילת בני החבורה ואוכלין החגיגה תחלה כדי שיהא פסח גמר שביעתן ותיחסב להן אכילה: **במרובה.** שהיתה חבורה מועטת ודי להם פסח לבדו: **מן הצאן ומן הבקר כו'.** מה שאין כן בפסח שאינו בא מן הבקר ולא מן הנקבות: **גמ' תנא הרכבתו כו' וקאמר נמי בהך סיפא אימתי מביאין כו'.** ואשמעינן דחגיגה נמי לא דחיא שבת אפילו שחיטה דילה: על

מסורת הש"ס

(א) [לקמן עח:]. (ב) שבת דף קלג., (ג) מנחות עב. (ד) יומא דף יד. [שבת קלז.]. (ה) [הוא דמכשירי כל"ל]. (ו) [לעיל סה:]. (ז) [חגיגה ח.]. (ח) [במדבר ט"ו]. (ט) [שיך למשנה דלעיל דף סו.]. (י) [ע' תי"ט ד"ה בחול]. (יא) כפ"א טוסף: טומאה. (יב) [ועי' מ"ש תוס' שבת קלג. ד"ה ותנן נמי יאוב על קופה]. (יג) וכ"כ המפרש דף מה. ד"ה הלכתא וע"ע תוס' יומא יג. ד"ה הלכה. (יד) [ותמיהני דר"ע לא נמי אינטריכתא לאשמעינן בכל דוכתי מאי דלתי שבת כך כתבו תוס' במנחות שם ד"ה כלל ע"ש תוס' סנהדרין לו: ד"ה תניא].

תורה אור השלם

(א) וְהָאִישׁ אֲשֶׁר הוּא טָהוֹר וּבְדֶרֶךְ לֹא הָיָה וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ כִּי קָרְבַּן יְיָ לֹא הִקְרִיב בְּמֹעֲדוֹ חֶטְאוֹ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא:
במדבר ט יג

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא מהיל ועביד פיסחא עונש כרת: (ב) שם אע"ג דלא חזיא דמיא חיובא עליה: (ג) רש"י ד"ה וכל שביחיד וכו' דלא רמיא וכו': (ד) בא"ד והזאה לליבור דלא:

גליון הש"ם

מתני' ובזמן שהוא בא בשבת. עיין ע"ז דף ג' ע"א תוס' ד"ה יבא בלבד:

מוסף רש"י

אבילת פסחים לא מעכבא. כפרה כדיבבר (לקמן עח:). וצריכא. למימר בתרוייהו הלכה כר"ע דמכשירין לא דחו (שבת קלג.). דליכא כרת. מילה מותרה ליום כרת, דקטן לאו בר עינשין הוא ואבוה לא מיחייב עליה כרת (שם).

רבינו חננאל (המשך)

אמר ר' עקיבא כל מלאכה שאיפשר לעשות מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה הואיל ואי איפשר לעשותה מערב שבת דוחה שבת בארבעה עשר יום בין הערבים שחיטה פסח דוחה השבת. וכן אמר ר' עקיבא לענין (מעילה) [מילה] הואיל ואי איפשר למולו בערב שבת דכתיב וביום השמיני מילה דוחה שבת. ובתרויהו אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' עקיבא. וצריכא דאי אשמעינן גבי מילה [וכו'] **מתני'** אימתי מביאין עמו חגיגה. אקשינן מאן תנא דקתני אימתי. ומרקינן

רבינו חננאל

וכל שהיחיד נדחה לפסח שני צבור עושה [בטומאה] שנאמר איש איש כי יהיה טמא לנפש כו' איש אם הוא טמא נדחה לפסח שני ואין צבור אם טמאין נדחין לפסח שני אלא עושין הראשון בטומאה. ומילתא דאיתא בצבור איתיה ביחיד ודליתה בצבור ליתיה נמי ביחיד. ערלות דאיתיה בצבור דאלו כולהו ערלים אינון אמרינן להו קומו מהולו נפשייכו ועבידי פסח. יחיד נמי אמרינן ליה קום מהול ועביד נמי פסח ואי לא עביד ענוש כרת. טומאה דליתא בצבור דאי צבור טמאין אינון לא אמרינן להו קומו מדו עלייכו ושבולו ועבידו פסח אלא עבדי בטומאה, יחיד נמי לא אמרי' ליה קום טבול ולא מדינן עליה, כי לא טביל ולא עביד לא מיחייב כרת. איני דכל מילתא דליתא בצבור ליתא ביחיד והרי פסח שני דאין בצבור פסח שני ואיתיה ביחיד. ופריק רבא מאי טעמא עביד יחיד פסח שני משום דעבור צבור בראשון ולא עבד בהדייהו. (ל) צבור נמי איכא למימר הכי. מיתיבי יכול לא יהא ענוש כרת אם לא עשה פסח אלא טהור ומי שלא היה בדרך רחוקה דמפרש בהו קרא בהדיא. ערל וטמא שרץ ושאר טמאין מנין ת"ל והאיש, מדהוה ליה למכתב והטהור שלא היה בדרך רחוקה ותדל לעשות הפסח ונכרתה יכתב והאיש ש"מ אפילו טמאים דאפשר להו לתקוני נפשייהו ולא מתקני ועבדי ענושין כרת. ודייקינן מדקא מפרש יקתני וטמא שרץ ענוש כרת שמעינן מינה דסבר אין שוחטין עליו. ומדרבי ליה לטמא שרץ מוהאיש. לית ליה להאי תנא דכיון דיכול למיכליה פסח באוריתא האידנא בשעת שחיטה טהור קרינן ביה, דאי הכי למה ליה לאהדורי ולרבויי מוהאיש לימא הכי טהור הוא אלא אע"ג דלא חזי האידנא איכא עליה חייובא אע"ג דליתיה בציבור דהא אמרה לית ליה למימר להו שבולי עבידו פסח ואפי' הכי איתה ביחיד. **והדר** פריק רבא הכי, לעולם קסבר ר' אליעזר שוחטין וזורקין על טמא שרץ שחל שביעי שלו להיות בערב פסח יאמאי אין מזין עליו בשבת דסבר הואה למה ליה לאכילת פסח. וא"ת אי הכי נמצא שוחט שלא לאוכליו, האי בר אכילה הוא, דמדאורייתא מתקן נפשיה ואכיל, ורבנן הוא דלא שבקו ליה נפשיה לתקוני להזות עליו. **מתני'** כלל

ל) [הכ"ל אבל בהזאה דלי מילה ליבורא טמאין לא מדינו עלייהו מי ליכא למימר הכי.]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com